

מדינת ישראל

משרד האוצר - אגף תקציבים

הממונה על התקציבים

י' באלול התש"פ
30 באוגוסט 2020
תק. 2020-3706

לכבוד:
מר ישראל כ"ץ
שר האוצר

הנדון: סיום שירותי כממונה על התקציבים

הגעתי לשירות הציבורי בשנת 2002, ואני משרת את הציבור מאז כמעט ברציפות, בתחושת שליחות גדולה ובניסיון מתמיד להביא לרווחה הכלכלית האופטימלית ביותר למשק הישראלי.

גדלתי באגף, שימשתי בתפקידים מגוונים באגף ולאורך כל השנים, תחת שרים שונים ממפלגות שונות. הייתי גאה ביכולתו של האגף להשמיע ולהשפיע, ליישם מדיניות ממשלתית אחראית ולהיות במוקד של רפורמות משמעותיות ביותר למשק הישראלי. לאורך הקדנציה שלי כראש אגף התקציבים התמודדתי עם אתגרים רבים מבית ומחוץ, ויחד עם זאת הרגשתי שאני מצליח לממש את תפקידי כשטובת המדינה והמשק לנגד עיניי ולהביא לצעדים הנכונים ביותר למשק, גם אם לא תמיד היו פופולריים. ככל שנותיי בשירותי הציבורי פעלתי על פי כללים מאוד ברורים: עלי לשמור על האמת המקצועית שלי, לא להתפשר ולהציג אותה, גם כשלא נעים למקבלי ההחלטות לשמוע, ולצד זאת – ליישם באופן מלא את מדיניות הדרג הנבחר, גם כשזו לא תאמה את עמדתי.

אין עוררין כי תפקיד הדרג המדיני, ובו שר האוצר, הוא לקבל את ההחלטות ולעצב את המדיניות. אך באותה הנשימה, מושכלות היסוד בקבלת החלטות מורכבות של ממשלה הן כי קבלת החלטות כזו נסמכת על עבודת מטה מקצועית של דרגי מקצוע, הנסמכים על ידע רב, על נתונים ועל ניתוח של ההשלכות לצעדי מדיניות שונים. שירתי תחת שרי אוצר רבים (ביניהם ראש הממשלה הנוכחי כשר האוצר) וממשלות רבות, אך בהתנהלות כפי שמתרחשת כיום לא נתקלתי מימיי.

במשך החודשים האחרונים, וביתר שאת במהלך השבועות האחרונים, היכולת לבצע את תפקידי כראש אגף התקציבים הפכה לבלתי אפשרית. לצערי, אתה לא מאפשר לי ולמשרתי ציבור רבים אחרים באגפים השונים במשרד האוצר ובמשרדי ממשלה אחרים, לעשות את מה שאנחנו יודעים לעשות – לגבש, להציע, לנתח ולבקר צעדי מדיניות אשר יאפשרו למשק הישראלי לצלוח את תקופת המשבר הכלכלי הקשה הפוקד אותו, לצד תמיכה במאמץ הלאומי לטיפול יעיל במגפת הקורונה.

בימים אלה מדינת ישראל נמצאת באחד מהמשברים הכלכליים המורכבים שהיו מאז הקמתה. אל המשבר הכלכלי והבריאותי החמור מצטרף הקושי בכך שהממשלה לא הצליחה להעביר תקציב מדינה ולמעשה לא אישרה תקציב מאז תחילת 2018. תקציב הינו הכלי היחיד שבו יכולה הממשלה להגדיר מדיניות כלכלית, לקבוע סדרי עדיפויות, ולקבל החלטות אמיצות בראייה ארוכת טווח. לא די בכך, שאין תקציב מאז 2018, לצערי עד רגע זה, אף לא התקבלה החלטה על גיבוש והגשת תקציב לשנים 2020-2021 על מנת לעמוד בהוראות החוק, שתוקן לאחרונה.

בימים בהם אין תקציב מדינה מאושר, נדרשת ממשרד האוצר והעומד בראשו הקפדה יתירה על הובלה של מדיניות כלכלית אחראית, הנשענת על עבודת מטה מקצועית מעמיקה, ומתמודדת, דווקא בגלל היעדרן של מסגרות מאושרות, ותקציב מאושר על ידי הממשלה והכנסת, עם הצורך בהחלטות קשות הקשורות בקביעת סדר עדיפויות ובבחינה מעמיקה של אפקטיביות כלי המדיניות המופעלים במהלך המשבר.

במקום זאת, תהליכי קבלת החלטות בימים אלה מתאפיינים בקבלת החלטות המושפעת מאינטרסים צרים, לא ענייניים, קצרי טווח, לצד השתקת הדרג המקצועי, זלזול בוטה בעבודת מטה מקצועית, שליפות מהמותן, רמיסת הכלים והכללים התקציביים שהיו נר לרגליהם של מנהלי הכלכלה הישראלית עשורים רבים.

המסר למגזר העסקי, לאזרחי המדינה ולעולם הוא של פריצת כל העקרונות, המסגרות והגבולות, וכן רמיסת ערכים, וכללים ונורמות של שירות ציבורי הפועל למען כלל הציבור.

על אף ההמלצות החד משמעיות שלנו על הצורך בדיון מהותי במסגרות התקציב, כרקע להחלטות על הפעלת כלים נוספים, ובהתאם להמלצת כל מומחי הכלכלה הרציניים בארץ ובעולם, מדי שבוע אני נחרד לגלות, כי מסגרת התקציב משתנה ללא כל דיון, חשיבה מסודרת או תכנון ארוך טווח. לא מדובר על השאלה האם נכון להקצות סכומי כסף משמעותיים לטובת הטיפול בקורונה ולהאצת המשק. ברור לכולם, כי יש להגדיל את ההוצאה התקציבית בצורה משמעותית בתקופת הקורונה, וכך גם נעשה. מדובר בדרך קבלת ההחלטות, בהיעדר מסגרות מחייבות, ובהיעדר דיון ענייני על היקף התקציב, סדר העדיפויות הרצוי וההשלכות הכלכליות של המסגרות מבחינת יצירת אמון הציבור והיכולת לממן את התקציב לאורך זמן.

אני שואל את עצמי מזה תקופה מהו הדבר הנכון לעשות. גם כשהיו כאלה שכינו אותי ואת חבריי "מחבלים" וניסו לייצר דה-לגיטימציה לדעות מגוונות בשירות הציבורי - עמדתי איתן (התקפות בהן לא זכינו לגיבוי ממך). גם כשהמאבק הפך אישי ומכוער, תוך שימוש ברשתות החברתיות וב"שופרות" שונים היה לי ברור שהמתקפות האישיות נגדי מתגמדות לעומת החשיבות שאני מייחס לשליחות הציבורית אותה מילאתי בימים לא פשוטים אלה לכלכלה הישראלית.

אולם בימים האחרונים, ואחרי שנחצו עוד ועוד קוים אדומים, ורוסקו כללים אלמנטריים של התנהלות תקציבית וכלכלית נכונה, החלטתי שאיני יכול עוד להיות חלק מהמערכת ולתת לגיטימציה לסדרת ההחלטות שגויות: החלטות שאינן לוקחות בחשבון את ההשלכות ארוכות הטווח והשפעתן על כלכלת המדינה ועל חיי האזרחים, והתמריצים שהן מייצרות.

איני יכול לתת יד להתנהלות הקלוקלת המתקיימת במהלך החודשים האחרונים, שכל אזרחי ישראל ישלמו עליה בשנים הבאות מחיר כבד.

אין עוררין כי תפקידך כשר האוצר הוא להוביל מדיניות, אך אינך יכול לעשות זאת תוך התעלמות מהצורך בעבודת מטה סדורה ובמומחים מקצועיים, וודאי שאינך יכול לעשות זאת תוך רמיסת כללים, התעלמות מנתוני מאקרו, ניסיונות לשנות אומדנים תקציביים על מנת לייצר מקורות פיקטיביים לצורך חלוקת תקציבים נוספים, והדרת אגף התקציבים וגורמים נוספים כגון היועץ המשפטי של המשרד מעבודת המטה הנדרשת כפי שאתה בוחר לעשות בעת הזו.

גדלתי בבית שחינך לשירות המדינה והציבור כמעט בכל מחיר. כמעט שני עשורים שזכיתי לשרת את הציבור בתפקידים שונים, מרפרנט צעיר באגף התקציבים, ועד מנכ"ל משרד האנרגיה והממונה על התקציבים. עשיתי זאת מתוך אמונה שלמה בכך ששליחות מעין זו מגשימה ערכים נעלים ביותר. אני מודה לממשלה כולה על הזכות הגדולה שנפלה בחלקי. השתדלתי לבצע את שליחותי לאור ערכי בית"ר - הדר ותגר, ולמען הציבור כולו. לצערי, ערכים אלה נשכחו זה מכבר.

לאור כל האמור לעיל, אני מודיע לך בזאת על התפטרותי מתפקיד הממונה על התקציבים.

בכבוד רב,
שאל מרידור

העתק:
הנהלת משרד האוצר
אגף התקציבים